

Faglig vejledning til Ordblindetesten

**Center for Læseforskning, Københavns Universitet og
Institut for Uddannelse og Pædagogik, DPU, Aarhus Universitet,
Socialstyrelsen og Undervisningsministeriet**

Når du bruger Ordblindetesten, så husk

Før testning

- Læs denne vejledning, før du tester.
- Læs Teknisk vejledning til Ordblindetesten, før du tester. Teknisk vejledning findes her: <https://viden.stil.dk/x/5ZSZCQ>.
- Ordblindetesten og oplysningspligten til Ordblindetesten findes her: www.ordblindetest.dk/
- Samtykkeerklæringer til test med Ordblindetesten og videregivelse af oplysninger fra Ordblindetesten findes her (kræver, at testvejlederen er logget ind): www.ordblindetest.dk/
- Orienter testdeltageren om oplysningspligten i Ordblindetesten.
- Indhent samtykke fra testdeltageren inden test med Ordblindetesten.
- Ordblindetesten er en individuel test – ikke en gruppetest.
- Brug kun Ordblindetesten ved tydelige tegn på ordblindhed og dermed begrundet mistanke om ordblindhed. Du må kun oprette en test til en borger, der ikke går i skole eller er under uddannelse, hvis du har et arbejdsmæssigt behov for dette, og det i øvrigt er dækket af retsgrundlaget for behandling af personoplysninger.
- Test kun én gang med Ordblindetesten. Hvis du som testvejleder kan se, at testdeltageren tidligere er testet, skal du ikke tage en ny test. For elever testet i 3. klasse, se afsnit 5. 4. "Hvordan bør der følges op på resultatet "usikker fonologisk kodning"?".
- Elever i 3.-9. klasse, hvor der er tegn på ordblindhed, skal testes i månederne marts, april, maj eller juni.

Under testning

- Hjælp elever i 3. til 6. klasse med at udfylde spørgeskemaet.
- Du må gentage instruktioner, men ikke hjælpe testdeltageren under selve testningen.

Efter testning

- Godkend kun testen, hvis den fagligt og teknisk er forløbet som beskrevet i vejledningen.
- Indhent samtykke inden videregivelse og indhentning af oplysninger fra Ordblindetesten.

Indhold

1. Meningen med Ordblindetesten	5
Ordblindetesten er en test af ordblindhed	5
Det er vigtigt at opdage ordblindhed, for der kan gøres noget ved det	5
Ordblindetesten er en hjælp til fagfolk	5
Hvem skal testes med Ordblindetesten?	5
Ordblindetesten er tværgående	6
Der er ikke skarpe grænser for ordblindhed	6
Der er andre former for læsevanskeligheder	6
Ordblindetesten og deltagere med andre vanskeligheder	7
2. En mistanke om ordblindhed	7
Ordlæse- og stavevanskeligheder	7
Tegn på ordblindhed i deltagerens læsning og stavning	7
Deltagerens sproglige udvikling og tegn på ordblindhed i deltagerens familie	8
3. Ordblindetestens indhold	8
4. Testdeltagerens resultat på Ordblindetesten	10
4. 1. Testrapportens informationer	10
Ordblindetestscoren	11
Ordblindetestscoren og grænseværdier på forskellige klassetrin	11
Deltestresultater	12
Ordblindhed blandt deltagere med andet modersmål end dansk	13
Spørgeskema	13
5. Opfølgning på Ordblindetesten	13
5. 1. Formidling af testresultat til testdeltageren/forældre	13
5. 2. Supplerende test og iagttagelser bidrager til det samlede billede	14
5. 3. Hvordan bør der følges op på resultatet "ordblind"?	14
Problemer med læsehastighed eller præcision	14
Testdeltagerens ordforråd	15
Testdeltagerens ordlæsning og stavning	15
Testdeltagerens behov for kompenserende læseteknologi i tekstlæsning	15
Overgange i uddannelsessystemet	16
5. 4. Hvordan bør der følges op på resultatet "usikker fonologisk kodning"?	16
Testdeltagere i 3. klasse	16
Studerende på lange videregående uddannelser	17
5. 5. Opfølgning på resultatet 'ikke ordblind'	17
6. Praktisk information	18
6. 1. Adgang til Ordblindetesten	18
6. 2. Ordblindetestens visninger	18
6.3 Samtykke	18
Samtykke til test med Ordblindetesten	18
Samtykke til deling af testresultater fra Ordblindetesten	18

6. 4. Afvikling af Ordblindetesten	19
Forberedelser til afvikling af testen.....	19
Testsituationen.....	20
Hjælp undervejs	21
Pause.....	22
Efter testningen.....	22
7. Support og kontaktoplysninger	23
Teknisk support på Ordblindetesten.....	23
Ordblindefaglig vejledning på folkeskoleområdet.....	23
Ordblindefaglig vejledning vedrørende Ordblindetesten på FGU, ungdomsuddannelser, videregående uddannelser, frie grundskoler og efterskoler, AMU og TAMU.....	23
Ordblindefaglig vejledning vedrørende Ordblindetesten på OBU og FVU.....	23
Referencer.....	23
Bilag 1 Uddannelsesniveauer, som Ordblindetesten dækker	24
Bilag 2 Eksempel på forældrebreve, grundskole	25

1. Meningen med Ordblindetesten

Ordblindetesten er en test af ordblindhed

Nogle børn har meget svært ved at lære at læse. Helt fra begyndelsen af skolegangen har de problemer med at lære at genkende skrevne ord, fordi de har svært ved at forbinde bogstaver og bogstavfølger med deres almindelige lyde. Denne grundlæggende vanskelighed med at lære at udnytte skriftens fundamentale lydprincip giver en usikker og langsom læsning især af nye ord; og den giver langvarige problemer med at stave. Vanskelighederne på dette grundlæggende niveau kaldes ordblindhed (dysleksi) (Lyon m.fl., 2003; Elbro, 2012). De fører ofte til vanskeligheder med både tekstforståelse og med skriftlig fremstilling, og de kan præge den enkeltes selvopfattelse.

Det er vigtigt at opdage ordblindhed, for der kan gøres noget ved det

Børn kommer i skole for at lære at læse og regne. Og hvis det ikke lykkes for dem, så tror de hurtigt, at der er noget galt med dem. De kan tro, at de er dumme og umulige, og de bliver kede af læsning og også ofte af skolen. Ordblindhed er en funktionsnedsættelse, som kan risikere at blive et omfattende handicap – ikke bare i de fleste skolefag, men også i uddannelse og job senere hen. Derfor er det vigtigt, at vanskelighederne opdages i tide, dels for at mindske de negative konsekvenser af vanskelighederne; dels for at sætte ind med målrettet og særligt tilrettelagt undervisning, der kan støtte og fremme elevens læse- og staveudvikling. Med viden om ordblindhed er betegnelsen 'ordblind' ikke en stopklods, men kan derimod være begyndelsen til en vej ud af vanskelighederne.

Ordblindetesten er en hjælp til fagfolk

Ordblindetesten er ikke en selvtest. Ligesom der skal et trænet øje til at se på røntgenbilleder, skal der fagfolk med indsigt i læsevanskeligheder til at gennemføre og se på resultaterne af Ordblindetesten. Ganske vist har Ordblindetesten indbyggede grænseværdier for ordblindhed – den lyser så at sige gult eller rødt ved påfaldende resultater. Men der er mindst fire momenter i brugen af testen, som kræver personale (testvejledere) med *uddannelse i læsevanskeligheder*:

1) testvejlederen skal have erfaring med læsetestning for at kunne vurdere, om testningen forløb, så resultaterne kan regnes for *pålidelige*,

2) testvejlederen skal kunne sammenholde testresultatet med andre relevante oplysninger om og fra testdeltageren for at kunne bedømme resultatets *gyldighed*,

3) testvejlederen skal kunne støtte testdeltageren og dennes lærere i at tilrettelægge *undervisning og andre tiltag*, der kan fremme testdeltagerens læsefærdigheder og mindske de handicappende konsekvenser af ordblindheden,

4) testvejlederen skal kende til *andre læsevanskeligheder* end ordblindhed, sådan at testdeltagere med vanskeligheder, der ikke er ordblindhed, også bliver taget alvorligt.

Hvem skal testes med Ordblindetesten?

Ordblindetesten er *ikke* en gruppetest og skal derfor fx *aldrig* være en del af en indledende screening af studerende, der starter på en uddannelse, samtlige elever på et klassetrin eller alle medarbejdere på en arbejdsplads. Ordblindetesten er et redskab til individuel testning i udredningen af læsevanskeligheder og skal kun anvendes ved tydelige tegn på ordblindhed og dermed ved en

begrundet mistanke om, at deltageren er ordblind. Læs mere om, hvad en sådan begrundet mistanke kan baseres på i afsnit 2 "En mistanke om ordblindhed".

Ordblindetesten er tværgående

At Ordblindetesten er tværgående vil sige, at den kan bruges på tværs af skole- og uddannelsessystemet – fra 3. klasse til lange, videregående uddannelser og voksenuddannelser. Testen er således både til elever, studerende og kursister. I vejledningen betegnes disse under et som deltagere, hvor det giver bedst mening. Meningen med testen er, at den enkelte deltager ikke behøver at blive testet, hver gang han eller hun flytter sig i uddannelsessystemet. Hvis Ordblindetesten fx er taget i grundskolen, så er det ikke nødvendigt at tage den igen på ungdomsuddannelsen. Ordblindetesten er således *ikke* beregnet til at blive taget mere end én gang. For elever testet i 3. klasse, se afsnit 5. 4. "Hvordan bør der følges op på resultatet "usikker fonologisk kodning"?"

Der er ikke skarpe grænser for ordblindhed

Skellet mellem ordblind og ikke-ordblind er ikke kategorisk. Det er med ordblindhed ligesom med næsten alle andre menneskelige forhold, at der er en glidende overgang. Det gælder fx også for forkølelse, fattigdom og forelskelse. Baseret på et fagligt kvalificeret skøn må der derfor fastsættes en grænse for, hvor svære vanskeligheder, en person må have, for at det kaldes ordblindhed. Det tidligere Dansk Videnscenter for Ordblindhed vurderede, at 2-5 % af befolkningen er ordblinde, og Ordblindeforeningen har angivet, at 3-7 % af befolkningen er ordblinde. Grænseværdien for ordblindhed på Ordblindetesten er sat ved 8-percentilen. Grænseværdien på Ordblindetesten ligger således over de i Danmark ellers anvendte grænseværdier for ordblindhed for at sikre, at personer med både svær og mild grad af ordblindhed findes med Ordblindetesten. Testdeltagere, der ikke scorer svarende til ordblinddekategorien på Ordblindetesten, kan godt have usikre fonologiske afkodningsfærdigheder, men i en anden grad end ordblindhed. Disse deltagere bør modtage kvalificeret læseundervisning, der er tilpasset deres behov, således at det sikres, at deltagerne fortsat udvikler deres læsefærdigheder.

Der er andre former for læsevanskeligheder

Ordblindhed er én form for læsevanskelighed, og Ordblindetesten har ikke til formål at støtte undersøgelsen af andre slags læsevanskeligheder. Deltagerne kan fx have vanskeligheder med tekstforståelse, fordi deres *sprogforståelse* ikke er god. Det kan skyldes et begrænset ordkendskab, begrænset baggrundsviden, vanskeligheder med tankeslutninger (inferenser) under læsning, begrænset opmærksomhed på egen forståelse m.v. På samme måde kan manglende læseerfaring resultere i besværet og meget langsom læsning. Vanskeligheder på disse områder kan resultere i store læsevanskeligheder. Men der må andre undersøgelser og iagttagelser til for at vurdere dem. Sådanne andre undersøgelser skal testvejlederen i det mindste kunne henvise deltageren med læsevanskeligheder til, hvis han eller hun ikke selv kan forestå dem. Deltagere med disse typer af vanskeligheder bør ikke testes med Ordblindetesten, med mindre at der også er klare tegn på ordblindhed.

Ordblindetesten og deltagere med andre vanskeligheder

Normerne i Ordblindetesten er etableret på basis af en afprøvning blandt deltagere, der undervises i grundskolens almindelige fagundervisning, på en ungdoms- eller videregående uddannelse eller på en voksenuddannelse. Ordblindetesten er ikke udviklet til, og derfor heller ikke afprøvet i forhold til, deltagere med behov for specialundervisning på specialskoler og i specialklasser, hvilket betyder, at grænseværdierne på Ordblindetesten kan være misvisende at anvende på denne gruppe af deltagere. Ordblindetesten er ikke afprøvet på deltagere med blandede vanskeligheder, hvor det er usikkert, hvorvidt læsevanskelighederne rent faktisk er det primære problemområde. Det kan dreje sig om deltagere med syn- eller hørenedsættelser eller deltagere, der har diagnosen ADHD eller en kognitiv funktionsnedsættelse. Disse deltagere bør undersøges med individuelle testredskaber, hvor testvejlederen i højere grad har mulighed for at afgøre, om deltageren har forstået opgaven, og om denne rent faktisk gør forsøg på at løse opgaven.

Hvis deltageren efter nærmere undersøgelse viser tydelige tegn på ordblindhed, kan testvejlederen gå videre til at teste deltageren med Ordblindetesten. Ved alle deltagere er det vigtigt, at testvejlederen kun tester deltageren med Ordblindetesten, hvis deltageren viser tydelige tegn på ordblindhed, og der dermed er en begrundet mistanke om ordblindhed. Ved deltagere med andre udfordringer end vanskeligheder med skriftsproget, er det ekstra vigtigt, at testvejlederen laver et grundigt forarbejde for at få afdækket, at deltageren viser tydelige tegn på ordblindhed inden en eventuel test med Ordblindetesten.

Deltagere, der ikke har dansk som modersmål og *samtidig* har meget mangelfulde danskfærdigheder, bør ikke testes med Ordblindetesten, selvom der er mistanke om ordblindhed. Til voksne med denne profil anbefales det at anvende DOT-testen, der er udviklet til voksne, der ikke har dansk som modersmål og meget begrænsede danskfærdigheder (Gellert 2011).

2. En mistanke om ordblindhed

Ordlæse- og stavevanskeligheder

En mistanke om ordblindhed opstår typisk, fordi deltageren har alvorlige problemer med læsning og stavning. Eleven ligger måske lavt på de læse- og stavetests, der er taget i klassen, ligesom eleven også har problemer med at læse, forstå og huske indholdet af de tekster og bøger, der læses i klassen.

Tegn på ordblindhed i deltagerens læsning og stavning

Eleven er eller var meget længe om at komme i gang med den første læse- og staveudvikling. Eleven bliver ved med at gætte på ordene i stedet for at bruge bogstavernes lyde til at genkende ordene. Det er ikke muligt at forstå, hvilke ord eleven har skrevet, og eleven kan heller ikke selv læse dem senere. En samtale med elevens underviser fra indskolingen kan eventuelt underbygge dette. Selv om der er generelle kendetegn ved ordblindhed, så kommer ordblindhed til udtryk på forskellig måde på det individuelle plan. Eleven kan fx læse hurtigt og overfladisk, hvilket vil resultere i mange læsefejl, eller have en langsom og besværet læsning.

Deltagerens sproglige udvikling og tegn på ordblindhed i deltagerens familie

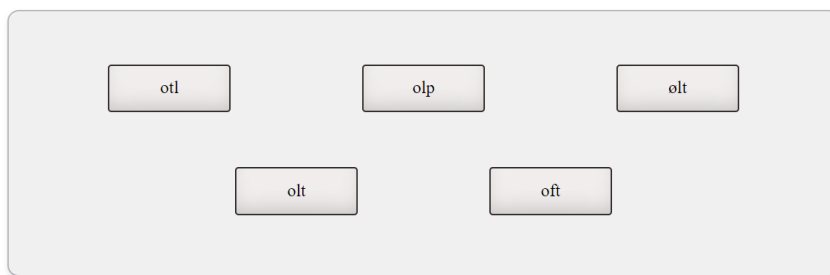
Det er også muligt, at en samtale med de voksne fra elevens børnehaveklasse og/eller før elevens formelle skolegang fx børnehave vil vise, at eleven havde problemer med at blive opmærksom på sproglyde og med at lære lyden af nye ord.

Det bidrager til mistanken om eventuel ordblindhed, hvis elevens forældre kan fortælle, at de eller andre familiemedlemmer har store læse- og stavevanskeligheder. I samtaler med unge og voksne deltagere om læsevanskeligheder er det også relevant at tale om deltagerens sproglige udvikling, om læse- og stavevanskeligheder i deltagerens familie, selvoplevede vanskeligheder og læsestrategier.

3. Ordblindetestens indhold

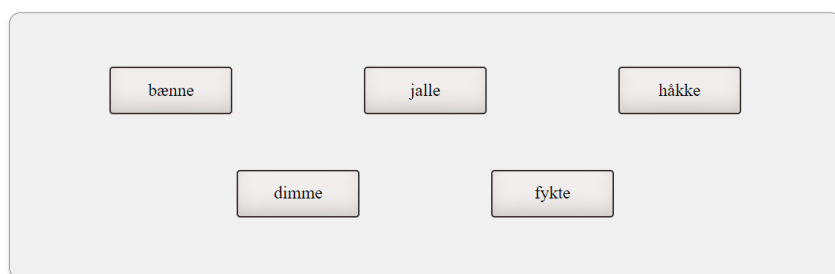
Ordblindetesten er en digital test, som består af et kort spørgeskema om læsevanskeligheder og tre deltest. Testen indeholder instruktioner. Testdeltageren ledes gennem spørgeskemaet og gennem selve testopgaverne og får undervejs at vide, hvad han eller hun skal gøre.

De tre deltest i Ordblindetesten er: *Find stavemåden*, *Find det der lyder som et ord* og *Basal ordforrådsprøve*. De to første deltest undersøger testdeltagerens færdigheder med skriftens grundlæggende lydprincip (forbindelsen mellem bogstaver og lyd).

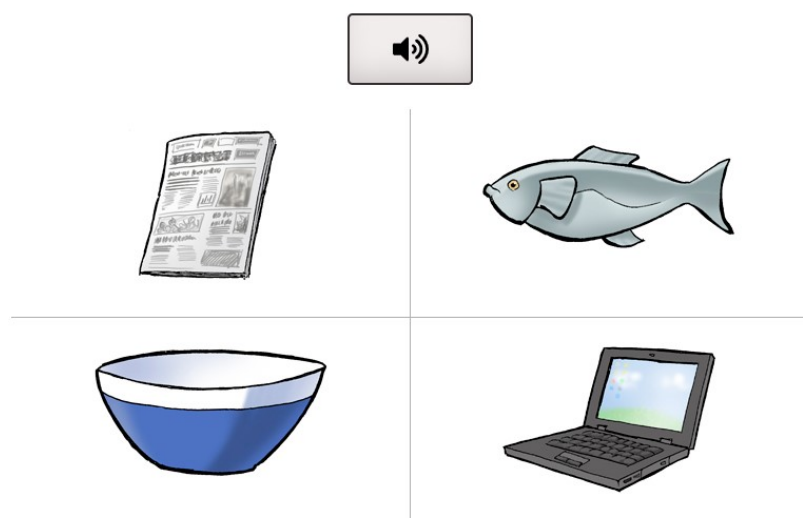
Figur 1. Find stavemåden.

Find stavemåden består af 40 opgaver, hvor deltageren hører et non-ord (fx "olt") og skal vælge den rigtige stavemåde ud af fem valgmuligheder (*otl*, *olp*, *ølt*, *olt* og *oft*). Deltageren har 5 minutter til at løse så mange af de 40 opgaver som muligt.

Figur 2. Find det, der lyder som et ord.

Find det der lyder som et ord består af 44 opgaver, hvor deltageren ser fem non-ord (fx *bænne*, *jalle*, *håkke*, *dimme*, *fykte*). Deltageren skal vælge det ord, der lyder som et rigtigt ord, når man læser det (*håkke* lyder som "hugge", når man læser det). Deltageren har 7 minutter til at løse så mange af de 44 opgaver som muligt.

Figur 3. Basal ordforrådsprøve.

Basal ordforrådsprøve består af 15 opgaver. I hver delopgave hører deltageren et ord (fx "avis") og skal så vælge det billede, som forestiller ordet. Der er fire valgmuligheder. Deltageren har 5 minutter til at løse de 15 opgaver. Den basale ordforrådsprøve tjekker, om deltageren har et tilstrækkeligt ordforråd på dansk til at løse *Find det der lyder som et ord*-opgaverne. For at kunne løse dem skal deltageren nemlig kende de målord, der er med i testen.

Hvis deltageren fx ikke kender ordet *hugge* (i opgaven i figur 2), kan vedkommende ikke finde frem til, at *håkke* er det rigtige svar. Der er altså ikke tale om en grundig undersøgelse af deltagerens ordforråd. Denne delprøve vil derfor virke let for de fleste deltagere. Kun deltagere med begrænset kendskab til dansk vil føle sig udfordret af opgaven. Det er vigtigt, at testvejlederen informerer deltageren om dette, da især ældre deltagere kan føle sig "talt ned til".

Hver deltest begynder med en kort instruktion. Instruktionen fortæller, hvad deltesten går ud på, og viser, hvordan man løser delopgaverne. Først kommer der en eksempelopgave, hvor det rigtige svar demonstreres for testdeltageren. Så kommer der tre øveopgaver, hvor testdeltageren selv skal svare. Deltageren får at vide, om svaret er rigtigt eller ej, og ser, hvilket svar der er det rigtige.

4. Testdeltagerens resultat på Ordblindetesten

4. 1. Testrapportens informationer

Ordblindetesten opgøres automatisk. Når en testdeltager har afsluttet testen, kan testvejlederen med det samme se deltagerens gennemførelse. Der er herefter mulighed for at godkende testsituationen, hvorved der dannes en testrapport med deltagerens resultat (se figur 4 nedenfor). Man kan se deltagerens resultat for hver af de tre deltest og et samlet resultat (en samlet score på Ordblindetesten).

Testrapporten oplyser både, hvor mange procent af de forsøgte opgaver deltageren svarede rigtigt på (procentvis rigtige af besvarede), og deltestscoren for den enkelte deltest. Hver af deltestscorerne er standardscorer og kombinerer deltagerens sikkerhed og hastighed i opgaveløsningen (i den tekniske rapport findes en mere detaljeret beskrivelse af scoreberegningen, Ordblindetestkonsortiet, 2014).

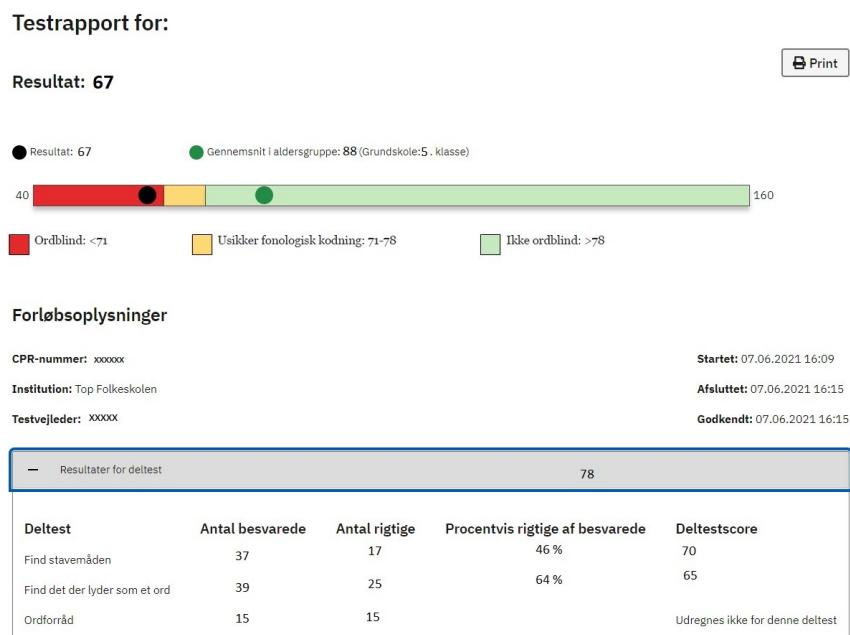
Testrapporten oplyser også deltagerens samlede resultat (en samlet score på Ordblindetesten). Resultatet/Ordblindetestscoren er et gennemsnit af deltagerens resultater i de to deltest af færdigheder med skriftens lydprincip. I den tekniske rapport om Ordblindetestens udvikling (Ordblindetestkonsortiet, 2014) kan man læse, hvordan scorerne er beregnet. I testrapporten kan man også se gennemsnit for testdeltagerens aldersgruppe/uddannelsestrin og grænserne for, hvornår et resultat/en testscore kategoriseres som 'ikke ordblind', 'usikker fonologisk kodning' og 'ordblind'.

Ordblindhed. Testdeltagerens ordblindetestscore viser, at deltageren har fonologiske vanskeligheder af en størrelsesorden, som ses blandt ordblinde på klassetrinnet/uddannelsestrinnet.

Usikker fonologisk kodning. Testdeltagerens ordblindetestscore indikerer, at deltageren har visse vanskeligheder med fonologisk kodning, men ikke i samme grad som blandt ordblinde på klassetrinnet/uddannelsestrinnet.

Ikke ordblind. Testdeltagerens ordblindetestscore viser, at deltagerens færdigheder i fonologisk kodning er på niveau med klassetrinnet/uddannelsestrinnet.

I figur 4 ses et eksempel på et uddrag af en testrapport.

Figur 4. Et eksempel på et uddrag af en testrapport for en deltager i 5. klasse.

Ordblindetestscoren

I eksemplet i figur 4 går testdeltageren i 5. klasse. Deltagerens resultat/Ordblindetestscore er 67. Det skal sammenholdes med, at gennemsnittet i 5. klasse er på 88. Deltageren i figur 4 har med resultatet 67 klaret sig betydelig under gennemsnittet for sit klassetrin.

Den vandrette bjælke viser, hvordan det konkrete resultat skal vurderes. Den viser grænserne for henholdsvis 'ordblind' og 'usikker fonologisk kodning' på testdeltagerens klasse- eller uddannelsestrin. I det aktuelle eksempel ligger scoren 67 i kategorien ordblind.

Ordblindetestscoren og grænseværdier på forskellige klassetrin

I 5. klasse, som casen i figur 4 stammer fra, ville en score på fx 80 være under gennemsnittet, men ikke i ordblindekategorien. Et resultat lige på en grænse (fx 70, som er grænsen for kategorien ordblind i figur 4) hører til kategorien til venstre (her 'ordblind'). Grænserne på forskellige klassetrin ses i tabel 1 nedenfor. Grænserne fra 9. klasse anvendes også i uddannelser efter 9. klasse. Det skyldes, at elever med en opåfaldende læseudvikling er nået så højt et niveau i 9. klasse, at der kun ses beskedne udviklinger senere i udnyttelsen af skriftens lydprincip. Der er således ikke belæg for at lave yderligere uddannelsesspecifikke grænser.

Trin	Ordblind	Usikker fonologisk kodning	Gennemsnit for klassetrin
3.klasse	62	69	79
4.klasse	66	73	84
5.klasse	70	78	88
6.klasse	73	81	92
7.klasse	77	84	95
8.klasse	79	86	98
9.klasse og over	81	88	100

Tabel 1. Øvre grænseværdier for ordblindhed og usikker fonologisk kodning på forskellige klassetrin.

Grænserne er sat af Undervisningsministeriet på et omfattende datagrundlag. Datagrundlaget for grænsesætningen er indsamlet i foråret, og derfor vil testning i foråret give det mest retvisende sammenligningsgrundlag. Testdeltagere i 3. til 9. klasse, hvor der er mistanke om ordblindhed, skal derfor testes i månederne marts, april, maj eller juni.

I Ordblindetesten medfører de fastsatte grænser, at 8 % af populationen er ordblinde (falder i den røde kategori). Grænsen mellem den gule kategori (testdeltagere, som ikke er ordblinde, men har usikker fonologisk kodning) og testdeltagere, der ikke er ordblinde (den grønne gruppe) svarer til 20 percentilen (dvs. grænsen mellem de 20 % svageste læsere og resten af populationen).

Deltestresultater

Under den kulørte bjælke i figur 4 finder man testdeltagerens resultater i de tre deltest. I deltesten "Find stavemåden" skal deltageren forbinde lyd med bogstav (som i stavning); i deltesten "Find det, der lyder som et ord" skal deltageren gå den anden vej og forbinde bogstaver med lyd (som i læsning). Der kan godt være forskel på deltagerens færdigheder på de to deltest, og derfor er der i testrapporten informationer om deltagerens resultat på de enkelte deltest.

En effektiv afkodning er både sikker og hurtig. For hver af de to første deltest er der oplysninger både om sikkerhed og hastighed. Testdeltagere skal typisk over 80 % rigtige for at kunne blive hurtige (flydende) læsere. Derfor kan rigtighedsprocenter under 80 være et selvstændigt tegn på, at deltageren bremses af manglende sikkerhed i at udnytte skriftens grundlæggende lydprincip. Omvendt kan højere rigtighedsprocenter være et tegn på, at eventuelle problemer primært skyldes lav hastighed (evt. manglende øvelse) i at danne forbindelser mellem bogstaver og lyde.

Ofte er ordblindes vanskeligheder med at bruge skriftens lydprincip både relateret til sikkerhed og hastighed. De laver både mange fejl i opgaver, hvor de skal omsætte bogstaver til lyd eller omvendt, og de bruger også meget tid på at besvare sådanne opgaver. Ordblinde kan dog også være meget hurtige, men lave mange fejl eller være meget langsomme, men besvare de fleste opgaver korrekt. Resultaterne for deltest kan bidrage til et mere detaljeret billede af deltagerens vanskeligheder.

Testrapporten indeholder også et selvstændigt resultat for den basale ordforrådsprøve. Den basale ordforrådsprøve kan ikke bruges til at vurdere testdeltagerens samlede ordforråd. Prøven skal udelukkende betragtes som et ordforrådstjek, som kan give en indikation af, om resultatet af

Ordblindetesten kan være påvirket af deltagerens (evt. begrænsede) ordforråd på dansk. Hvis resultatet er 11 rigtige eller derover, tyder det på, at deltagerens kendskab til dansk *ikke* har påvirket resultatet af testen. Et dårligt samlet resultat på Ordblindetesten kan derfor ikke tilskrives manglende kendskab til dansk. Resultater med den basale ordforrådsprøve på 10 eller lavere kan *muligvis* tyde på, at begrænsninger i ordforrådet har haft en lille (negativ) betydning for resultatet af Ordblindetesten. Ved lave ordforrådsscorer kan der i øvrigt være grund til at undersøge deltagerens sprogforståelse nærmere, fordi sprogforståelsen kan begrænse tekstforståelsen.

Ordblindhed blandt deltagere med andet modersmål end dansk

Hos børn og voksne med andet modersmål end dansk kan mangelfulde danskfærdigheder være med til at komplicere billedet, så her bør man nøje overveje om deltagerens danskfærdigheder er tilstrækkelig gode til, at Ordblindetesten kan anvendes. Deltagere, der ikke har dansk som modersmål og *samtidig* har meget mangelfulde danskfærdigheder, bør ikke testes med Ordblindetesten, selvom der er mistanke om ordblindhed. Til voksne med denne profil anbefales det at anvende DOT-testen, der er udviklet til voksne, der ikke har dansk som modersmål og meget begrænsede danskfærdigheder (Gellert 2011).

Spørgeskema

Deltagerens besvarelser af spørgeskemaet i Ordblindetesten kan indgå i en samlet vurdering af deltagerens vanskeligheder med skriftsproget, men indgår ikke i deltagerens Ordblindetestscore. Deltagerens selvoplevede vanskeligheder må tages alvorligt, også selv om Ordblindetesten ikke viser store vanskeligheder med skriftens lydprincip. Det er en oplagt mulighed, at deltagerens læsevanskeligheder kan være af en anden art end ordblindhed. *Hvilke* andre vanskeligheder det drejer sig om, må der en udredning til at afgøre; det kan Ordblindetesten ikke hjælpe med.

I mange tilfælde vil testdeltagere med vanskeligheder allerede have modtaget støtte i læsning og stavning (evt. specialundervisning). Det er dog langt fra sikkert, at undervisningen har været kaldt ordblindeundervisning – fx fordi man i deltagerens kommune ikke har differentieret mellem forskellige slags læsevanskeligheder.

5. Opfølgning på Ordblindetesten

5. 1. Formidling af testresultat til testdeltageren/forældre

Når man som forælder får besked om, at skolen har mistanke om, at ens barn er ordblind, så afføder det ofte bekymring. Det samme gør sig gældende, hvis man som ung eller voksen ønsker at blive testet for ordblindhed, fordi man oplever at have store problemer med at læse og skrive i udannelse eller i hverdagen. Det er derfor vigtigt, at skolen informerer elevens forældre om formålet med Ordblindetesten og de informationer, testen giver om elevens læsevanskeligheder. I bilag 2 findes et udkast til et forældrebrev, som skolen kan benytte til at oplyse forældre om årsagerne til, at man ønsker, at eleven testes for ordblindhed. Forældrebrevet skal ses som et eksempel på, hvordan information om Ordblindetesten kan formidles til forældrene forud for testning.

Det er endvidere vigtigt, at resultatet af Ordblindetesten formidles til testdeltageren eller dennes forældre mundtligt på et møde, hvor Ordblindetestens resultatet forklares, og hvor der er mulighed for at få besvaret spørgsmål. På mødet bør forældre eller den voksne testdeltager samtidig få information om, hvilken form for indsats og hvilke kompenserende læse- og skriveteknologier resultatet giver anledning til, og hvordan man vil følge op på, om deltageren udvikler sine læse- og stavefærdigheder. Denne information bør tillige formidles til testdeltagerens lærere, så de har mulighed for at tilgodese dennes forudsætninger og behov i undervisningen.

Ved formidlingen af resultatet af Ordblindetesten skal forældre have udleveret deres barns Ordblindetestrapport. Det er forældrenes ansvar at gemme Ordblindetestrapporten. Testdeltagere med MitID kan selv tilgå egen testrapport ved at logge ind på www.ordblindetest.dk.

5. 2. Supplerende test og iagttagelser bidrager til det samlede billede

Hensigten med testning er at tilbyde relevant støtte og undervisning. Ordblindetesten skal ses som et redskab til at undersøge testdeltagerens færdigheder med at udnytte skriftens fundamentale lydprincip, da sådanne store vanskeligheder ofte medfører alvorlige ordlæse- og stavevanskeligheder (ordblindhed). Ordblindetesten skal *kun* anvendes ved tydelige tegn på ordblindhed og dermed en begrundet mistanke om ordblindhed. Ordblindetesten bør ikke stå alene og skal derfor først gennemføres efter en helhedsvurdering af deltageren.

5. 3. Hvordan bør der følges op på resultatet "ordblind"?

En testscore i ordblindekategorien bør altid følges op. Testvejlederen skal sammenholde testresultatet med andre relevante oplysninger om og fra deltageren for at kunne bedømme resultatets *gyldighed* (se afsnit 2 "En mistanke om ordblindhed").

For at kunne planlægge undervisningen, så den passer til testdeltagerens færdigheder, vil det være en god idé at analysere resultatet på Ordblindetesten og at sammenholde dette med de øvrige informationer, man har om deltagerens læse- og skrivefærdigheder (se afsnit 2 "En mistanke om ordblindhed"). Denne nærmere undersøgelse kan udmærket også strække sig ind i den indledende undervisning af deltageren.

Problemer med læsehastighed eller præcision

I testrapporten kan man finde informationer om, hvorvidt deltagerens vanskeligheder er særlig knyttet til hastighed eller til præcision. Se afsnittet om deltestresultater ovenfor. Udvikling af præcision i ordlæsning forudsætter sikkert bogstavkendskab og god opmærksomhed på de enkelte sproglyde. Deltageren skal være i stand til at sammenkæde sproglyde til enkle stavelser og ord. Udvikling af hastighed er mest et spørgsmål om øvelse, men udgangspunktet er, at deltageren skal være en sikker afkoder og nået over i hvert fald 80 % rigtige i læsning af non-ord.

Testdeltagerens ordforråd

Hvis deltageren scorer lavt på *Basal ordforrådsprøve* (10 eller færre rigtige), kan man ikke med sikkerhed vide, om svagt ordkendskab kan have påvirket resultatet på *Find det der lyder som et ord*. I den situation vil det være en god idé at supplere med en test med højtlesning af udtalelige non-ord, hvor ordkendskab ikke på samme måde har betydning. Der findes også en særlig test af ordblindhed (DOT) til brug blandt voksne med meget begrænset kendskab til dansk (Gellert, 2011).

I det hele taget vil det være en god idé at afdække testdeltagerens ordkendskab yderligere, hvis deltageren laver flere end et par fejl i *Basal ordforrådsprøve*. Deltageren kan nemlig have andre sproglige vanskeligheder end dem, der er knyttet til skriftens lydprincip. Ordkendskabet bør afdækkes med en test, der er beregnet til det pågældende alders- og uddannelsestrin.

Testdeltagerens ordlæsning og stavning

For at kunne tilrettelægge hensigtsmæssige undervisningsindsatser for ordblinde deltagere bør man supplere Ordblindetesten med informationer om deltagerens stavning og ordlæsning. Ordblindetesten kan ikke fortælle, om deltageren har *særlige* vanskeligheder med fx konsonantklynger, komplekse grafemer (*ng* og *sj*), ord med flere end tre stavelser osv. Deltagere har forskellige profiler i læsning og stavning. Derfor er en nærmere undersøgelse en nødvendighed for at finde ud af, hvad undervisningen skal fokusere på.

Særligt for de yngste testdeltagere (3. klasse) er det også vigtigt at få tjekket forudsætningerne for at anvende skriftens lydprincip. Har deltageren vist, at han eller hun har kendskab til bogstaverne og kan forbinde dem med de rigtige lyde? Og kan deltageren identificere de enkelte lyde i ord?

Den nærmere undersøgelse af deltagerens forudsætninger, ordlæsning og stavning kan udmærket også strække sig ind i den indledende undervisning.

Testdeltagerens behov for kompenserende læseteknologi i tekstlæsning

Det er altid vigtigt at undersøge, hvor besværet deltageren er i tekstlæsning, så derfor bør Ordblindetesten suppleres med en tekstlæseprøve, der i sværhedsgrad afspejler de læsekrav, testdeltageren møder i sin hverdag. Dette kan eventuelt være en uformel vurdering af deltagerens læseforståelse af en ukendt tekst fra en af deltagerens tekster. Deltageren kan endvidere læse et afsnit højt fra teksten, så man kan høre, hvor fejlbehæftet deltagerens læsning er. På baggrund af dette kan der så ud over undervisning i skriftens principper iværksættes kompenserende foranstaltninger, så deltageren ikke bliver så handicappet i forbindelse med tekstlæsning i skolen, på en uddannelse, i et job og i fritiden. Det kan fx dreje sig om undervisning i brug af relevant kompenserende læse- og skriveteknologi i læse- og skriveopgaver. Det er dog altid vigtigt at fastholde, at kompenserende læse- og skriveteknologi ikke kan erstatte læse- og skriveundervisning. Undervisning i brug af kompenserende læse- og skriveteknologi skal ske i samspil med direkte undervisning i læsning, stavning og skrivning.

Overgange i uddannelsessystemet

At Ordblindetesten er tværgående sikrer, at den enkelte deltager ikke skal testes, når han eller hun skifter til en ny uddannelse. Den nye uddannelsesinstitution kan efter tilladelse fra deltager/forældre få adgang til testrapporten og har således mulighed for at kunne tage højde for deltagerens vanskeligheder i planlægningen af undervisningen og ikke skulle et stykke hen i første del af uddannelsen, før man bliver opmærksom på, at deltageren har brug for særlig støtte. Ordblindetesten skal således sikre mere smidige overgange i uddannelsessystemet.

5. 4. Hvordan bør der følges op på resultatet "usikker fonologisk kodning"?

En deltager, som scorer svarende til resultatet 'Usikker fonologisk kodning', er ikke ordblind. Deltageren har visse fonologiske vanskeligheder, men ikke i samme grad som blandt ordblinde på klassetrinnet/uddannelsesstrinnet. Det er vigtigt at være opmærksom på, at disse deltagere ikke har en effektiv og automatiseret afkodning. Deltagerens usikre fonologiske kodning kan resultere i langsom læsning, problemer med at forstå indholdet af de tekster, der læses i klassen og i fritiden, og usikker stavning og skrivning. Mange deltagere, som scorer svarende til 'Usikker fonologisk kodning', er utrænede læsere. Skolen må derfor sikre, at deltageren modtager en læseundervisning, der bidrager til, at deltageren får udviklet mere effektive afkodningsfærdigheder, således at denne har de bedst mulige betingelser for at følge med i skolens fagundervisning. Skolen må ligeledes inspirere elever i grundskolen og deres forældre til læsning i fritiden.

Det kan være fornuftigt at få præciseret (fx via resultaterne for deltest i testrapporten), om elevens score skyldes lav præcision eller lav læsehastighed. Hvis elevens resultat især skyldes en lav korrekthedsprocent, kan det også være relevant at se nærmere på deltagerens stavefærdighed, fx med en stavetest, der afdækker deltagerens færdighed i at udnytte skriftens principper i stavning af ord. Elever med lav ordlæse- og stavepræcision bør have mulighed for at træne afkodning og stavning med ordmateriale og opgaver, der styrker deres analyse-syntesefærdigheder.

Skyldes elevens resultat derimod lav læsehastighed, kan man evt. undersøge elevens brug af læsning og skrivning i hverdagen. Læser eleven ikke frivilligt, bør man forsøge at motivere eleven til at læse mere i hverdagen, så dennes ordlæsefærdigheder automatiseres, og læsningen bliver mere flydende. Man kan ligeledes undersøge, om eleven har en langsom ordmobilisering, som gør læsningen langsom og besværet.

Usikker fonologisk kodning er en vigtig tilbagemelding, som skal tages alvorligt. Og særligt hos testdeltagere i 3. klasse og blandt studerende på lange videregående uddannelser, bør der udvises særlig opmærksomhed.

Testdeltagere i 3. klasse

På 3. klassetrin er der i afprøvningen af Ordblindetesten fundet usikkerhed om evt. ordblindhed. I 3. klasse bør man derfor holde særligt øje med elever med 'usikker fonologisk kodning', så man ikke risikerer, at deres vanskeligheder bliver vedvarende. Skolen må sikre, at eleven modtager en

læseundervisning, der bidrager til, at eleven får udviklet mere effektive afkodningsfærdigheder. Skolen må ligeledes inspirere elever og deres forældre til læsning i fritiden.

Hvis eleven til trods for et særligt tilrettelagt læsetilbud og læsning i fritiden fortsat viser tegn på ordblindhed, kan der være grund til at genteste eleven på et senere klassetrin, hvis eleven er testet i 3. klasse. Dette vil bero på en individuel faglig vurdering. Der skal ligge grundige læsefaglige begrundelser bag en ny test af en elev tidligere testet i 3. klasse.

Studerende på lange videregående uddannelser

På lange videregående uddannelser kan læse- og stavevanskeligheder være et særlig stort problem. Det skyldes, at kravene til de skriftsproglige færdigheder er højere end andre steder i uddannelsessystemet. De studerende kan således opleve, at deres basale skriftsproglige færdigheder ikke slår til, fx når hovedparten af uddannelsesstoffet bliver på engelsk, og fx når kravene til præcision og omfang af de skriftlige rapporter og opgaver stiger markant. Derfor kan resultater i området 'usikker fonologisk kodning' være en indikator for, at den studerende har brug for støtte til at overvinde og/eller kompensere for sine basale skriftsproglige vanskeligheder.

5. 5. Opfølgning på resultatet 'ikke ordblind'

Ordblindetesten skal være en del af en helhedsvurdering. Det gælder også, hvor deltagerens resultater ligger i ikke-ordblind-området. Resultatet for en deltager, som scorer 'ikke ordblind' viser, at deltageren ikke har særlige vanskeligheder med anvendelse af skriftens lydprincip. Men testningen er jo blevet iværksat, fordi der var mistanke om ordblindhed. Selvom denne mistanke viste sig ikke at holde stik, er det vigtigt, at der følges op på de oplevede vanskeligheder i læsning og/eller stavning. Der kan ligge mange andre årsager end ordblindhed bagved.

Hvis der er mistanke om andre vanskeligheder i læsning, bør testvejlederen (gen)overveje de indsamlede informationer om testdeltagerens tekstforståelse, læsehastighed af sammenhængende tekst og ordkendskab. Hvis disse informationer ikke findes, så bør disse færdigheder afdækkes med test, der passer til alders- og uddannelsesstrinnet eller med observationer fra undervisningen.

6. Praktisk information

6. 1. Adgang til Ordblindetesten

Vejledning om adgang til Ordblindetesten findes her:

<https://viden.stil.dk/display/STILVIDENOFFENTLIG/2022/11/09/Adgang+til+den+nye+udgave+af+Ordblindetesten>.

6. 2. Ordblindetestens visninger

Spørgsmål og svar om anvendelse af it-systemet og systemets visninger findes her:

<https://viden.stil.dk/x/5ZSZCQ>.

6.3 Samtykke

Samtykke til test med Ordblindetesten

Der skal indhentes et såkaldt forvaltningsretligt samtykke til test af børn og unge under 18 år fra deres forældre. Samtykket skal indhentes, inden testen gennemføres. Voksne giver automatisk samtykke, når de vælger at lade sig teste.

Der er ikke krav om, at samtykket skal være skriftligt og kunne dokumenteres, men det kan være praktisk og en god idé at gøre især for offentlige myndigheder, som har notatpligt. Alle testdeltagere skal orienteres om oplysningspligten i Ordblindetesten. Dette sikres ved at udlevere Ordblindetestens oplysningstekst, som findes nederst på siden her: www.ordblindetest.dk. Hjælp evt. testdeltageren med læsning af oplysningspligten.

Såfremt man ønsker at indsamle og opbevare et skriftligt samtykke, stiller Styrelsen for It og Læring skabeloner til rådighed, som man kan tage udgangspunkt i. Samtykkeerklæringer findes her: www.ordblindetest.dk. Man er også velkommen til at benytte egne skabeloner til formålet.

I bilag 2 findes et forældrebrev til forældre, hvis børn skal testes med Ordblindetesten. Brevet skal ses som eksempel på, hvordan informationerne om Ordblindetesten kan formidles til forældrene forud for testning.

Testdeltagere, der ikke er elev, studerende eller kursist på en uddannelsesinstitution må kun testes, hvis de er dækket af retsgrundlaget for behandling af personoplysninger (jf. Oplysningspligten til Ordblindetesten).

Samtykke til deling af testresultater fra Ordblindetesten

Ved skole- eller uddannelsesskift følger testrapporten automatisk med deltageren via deltagerens UNI-login. Det betyder, at Ordblindetestvejlederen på den nye institution kan få adgang til deltagerens testrapport. Både for børn og unge under 18 år og for voksne skal der indhentes samtykke til videregivelse. Altså et andet samtykke end det som er til gennemførelse af test.

Den dataansvarlige kommune/institution indhenter og opbevarer samtykkeerklæringer samt koordinerer videregivelse af information om samtykke ved overdragelse til en ny dataansvarlig. Den modtagende dataansvarlige modtager information om eksisterende samtykker og kan selv indhente

yderligere samtykker senere ved behov. For videregivelse fra folkeskoler til andre institutioner (eller til en folkeskole i en anden kommune) er det fx kommunens ansvar at sikre, at den modtagende institution kender til testdeltagerens resultater på Ordblindetesten og de givne samtykker. Styrelsen for It og Læring har udarbejdet skabeloner til samtykke, som der kan tages udgangspunkt i. Samtykkeerklæringer findes her (kræver, at testvejlederen er logget ind): www.ordblindetest.dk. Man er også velkommen til at benytte egne skabeloner til formålet.

6. 4. Afvikling af Ordblindetesten

Forberedelser til afvikling af testen

Kend vejledningen: Det er vigtigt, at testvejlederen på forhånd grundigt har læst både denne faglige vejledning og den tekniske vejledning grundigt. (Den tekniske vejledning findes her: <https://viden.stil.dk/x/5ZSZCQ>).

Må du teste eleven: Du må kun oprette en test til en borger, der ikke går i skole, hvis du har et arbejdsmæssigt behov for dette, og det i øvrigt er dækket af retsgrundlaget for behandling af personoplysninger (se Oplysningspligten til Ordblindetesten her: www.ordblindetest.dk).

Samtykke: Se afsnit 6. 3. om samtykke.

Adgang til testvejleder og testdeltager: Testvejlederen skal logge ind og give testdeltageren adgang (læs her hvordan <https://viden.stil.dk/display/STILVIDENOFFENTLIG/Ordblindetesten>).

Tekniske krav: Der skal være en computer med internetadgang til testvejlederen og en computer med internetadgang og hovedtelefoner til testdeltageren. Testen kan ikke afvikles på iPad, og den bør ikke afvikles på andre former for tablets. Testdeltageren skal anvende ekstern mus eller touchpad. Hvis testvejlederen oplever problemer med sider, der ikke automatisk bliver opdateret, kan det være nødvendigt at slette sin browsercache (en midlertidig hukommelse i browseren). Søg på nettet, hvordan du sletter browsercache i netop din browser og browserversion.

Klargør computere: Inden testdeltageren ankommer, skal testvejlederen sørge for, at computeren er tændt, og at hovedtelefonerne er sluttet til. Testvejlederen skal være logget ind på sin computer.

Planlægning: Der skal afsættes tid nok til, at hele testningen kan gennemføres på én gang. Testen tager højst en halv time inkl. spørgeskema og instruktion. Dertil skal man lægge en indledende samtale og en afsluttende samtale. Testdeltageren (og forælder/værge, hvis testdeltageren er under 18 år) skal informeres om testen, om formålet med at tage testen samt om testresultatet og den efterfølgende indsats. Tilbagemeldingen bør ske ved et møde mellem testvejlederen og testdeltageren (eller dennes forældre) og bør ikke kun basere sig på Ordblindetestrapporten, men bør suppleres af testvejlederens faglige overvejelser og konklusioner. Ved formidlingen af resultatet af Ordblindetesten skal forældre have udleveret deres barns Ordblindetestrapport. Det er forældrenes ansvar at gemme Ordblindetestrapporten. Testdeltagere med MitID kan selv tilgå egen testrapport ved at logge ind på www.ordblindetest.dk.

Ud over en drøftelse af testdeltagerens resultater og læse- og staveprofil, bør samtalen også omhandle skolens/uddannelssinstitutionens tilbud om undervisning og støtte til testdeltageren.

Testsituationen

Testlokale: Testningen skal foregå i et roligt lokale uden forstyrrelser.

Information om testen og testsituationen: Inden deltageren testes, skal testvejlederen fortælle om testsituationen og formålet med testen. Instruktionerne og oplysningerne skal tilpasses testdeltagerens alder. Samtalen bør indeholde:

- Information til deltageren om, *hvorfor* vedkommende skal testes.
- En kort beskrivelse af testen og testsituationen. Testvejlederen kan fx sige:
"Der er tre opgaver i testen. Den første opgave handler om at finde den rigtige stavemåde til et nyt ord. Den næste opgave går ud på at læse nye ord. Den sidste opgave går ud på at finde et billede. Når du går i gang med testen, får du forklaret nærmere, hvad opgaverne går ud på, og hvad du skal gøre. Du skal have hovedtelefoner på, så du kan høre instruktionerne. Det er vigtigt, at du gør dig umage. Du skal prøve at lave opgaverne rigtigt og så hurtigt, du kan. Det tager højst en halv time at lave opgaverne."
- En aftale om en samtale om testresultatet.

Testvejlederens rolle i afviklingen: Testen skal afvikles individuelt. Det er vigtigt, at testvejlederen hjælper deltageren med at gennemgå og svare på *spørgeskemaet*, så det sikres, at de oplysninger, der lagres om deltageren, er korrekte. Testvejlederen skal altså hjælpe deltageren med at vælge de svar i spørgeskemaet, der passer bedst.

Testvejlederen skal være til stede under hele testsituationen. Testvejlederens opgave er at sikre, at testdeltageren arbejder koncentreret og selvstændigt med testen. Testdeltageren skal lytte godt efter instruktionerne og skal *på egen hånd* løse opgaverne. Visse deltagere kan blive opgivende undervejs. Det kan i særdeleshed skyldes, at de synes, opgaverne er meget vanskelige. Testvejlederen skal så vidt muligt anspore deltageren til at arbejde videre – uden dog at give hjælp til opgavernes løsning. Husk, at der er en tidsgrænse for hver deltest. Deltageren kommer altså ikke til at sidde i meget lang tid med en deltest, selvom vedkommende har meget svært ved den.

Testens forløb for deltageren: Når testdeltageren er logget ind og testen er startet, kommer der først et lyd-tjek, hvor deltageren skal sikre sig, at lydniveauet er passende. Det er en god ide, at testvejlederen hjælper yngre deltagere med at tjekke, at lyden er høj nok. Lyden skal være så høj, at deltageren kan høre instruktionerne tydeligt. Det er vigtigt, at deltageren tager hovedtelefoner på, hvis denne vurderer, at lyden ikke er god nok. Efter lydtjekket skal deltageren svare på nogle spørgsmål om læsning og stavning. Testvejlederen skal udfylde spørgeskemaet sammen med deltagere i grundskolen. Testvejlederen skal støtte ældre deltagere, som måtte have vanskeligheder med spørgeskemaet.

Når spørgeskemaet er udfyldt, kommer de tre deltest. Hver deltest starter med instruktioner og øveopgaver. Efter øveopgaverne kan deltageren vælge at gå videre til de rigtige opgaver eller vælge at se instruktionerne igen.

Når deltageren har løst alle opgaver, eller tiden er gået, får deltageren at vide, at testen er færdig. Alle svar er blevet gemt undervejs, så der skal ikke gøres yderligere, og browseren kan lukkes. Testvejlederen skal således ikke afslutte/afbryde testen. Deltageren får ikke vist sit resultat, når testen er slut. Det skal testvejlederen formidle til deltageren efter testningen.

Hjælp undervejs

Deltageren hører instruktionerne til testen, så testvejlederen skal ikke forklare, hvordan opgaverne skal løses. Hvis en deltager forstår, hvad deltesten går ud på, men spørger om hjælp til enkelte opgaver, skal testvejlederen opfordre deltageren til at gætte på det svar, som deltageren tror, er det rigtige. Hvis en testdeltager derimod ikke har forstået, hvad en deltest går ud på, må testvejlederen gentage instruktionerne og evt. give hjælp til en løsningsstrategi – se nedenfor. Testvejlederen må *ikke* give det rigtige svar.

- Hvis en deltager spørger om hjælp undervejs, så spørger testvejlederen, om deltageren har forstået, hvordan opgaven skal løses. Testvejlederen siger fx: *"Ved du, hvad opgaven går ud på?"* eller *"Kunne du finde det rigtige svar i den opgave, du så lige før?"*
- Hvis deltageren *har* forstået opgaven, skal testvejlederen opfordre til at gætte. *"Du skal gætte på det svar, som du tror, er det rigtige."*
- Hvis deltageren *ikke* har forstået opgaven, skal testvejlederen gentage instruktionen. Hvis det ikke er nok at gentage instruktionen, skal testvejlederen give hjælp til en løsningsstrategi, sådan som det er beskrevet nedenfor. Hvis deltageren efter hjælpen finder frem til en mulighed, vælges denne mulighed (uanset om den er rigtig eller ej). Hvis deltageren ikke finder et svar, opfordrer testvejlederen til at gætte.

Test1: Find stavemåden

Instruktion: *"Du skal klikke på det ord, som du hører."*

Løsningsstrategi: *"Klik på højttaleren for at høre ordet igen."* Testvejlederen peger på ordene et ad gangen, og spørger: *"Hvad står der dér? Er det det samme ord som det, du hørte?"*

Test2: Find det der lyder som et ord

Instruktion: *"Du skal finde det ord, der lyder som et rigtigt ord, når man udtaler det."*

Løsningsstrategi: Testvejlederen peger på ordene et ad gangen og siger: *"Hvad står der dér? Lyder det som et ord, du kender?"*

Test 3: Basal ordforrådsprøve

Instruktion: *"Find det billede, som passer til ordet."*

Løsningsstrategi: *"Tryk på højttaleren for at høre ordet igen. Hvilket billede forestiller det ord, du hørte?"*

Pause

Testningen skal altid planlægges, så der er tid nok til, at hele testningen kan gennemføres på én gang. Hvis der er ophold i testningen, fx ved tekniske vanskeligheder eller ved test med deltagere, som har meget svært ved at koncentrere sig, kan man holde pause uden betydning for systemet og resultatet. Hvis der er behov for en pause under en test, er der to måder, hvorpå man kan gøre det:

1. Hold pause mellem to deltest. Når en deltest ikke er påbegyndt, registreres der ikke tid. Så en pause mellem to deltest vil ikke påvirke tid og resultat.
2. Hvis man ønsker en pause, mens en testdeltager er i gang med en deltest, kan man gøre det ved at lukke testdeltagerens browser. Resultaterne fra de besvarede opgaver gemmes, og både opgaver og tidsregistrering genoptages, når testdeltageren åbner browseren og logger ind på ny.

Efter testningen

Godkendelse af testresultat: Inden der kan dannes en testrapport, skal testvejlederen angive deltagerens uddannelsesniveau (se bilag 1) og godkende testsituationen. Det er kun den testvejleder, der har stået for testningen, der må godkende testsituationen. Testen må kun godkendes, hvis testningen er forløbet som beskrevet i denne vejledning. Deltageren skal have arbejdet koncentreret og selvstændigt med testen og have forsøgt at løse opgaverne.

Testsituationen kan *ikke* godkendes, hvis testdeltageren ikke har gjort et reelt forsøg på at løse langt størstedelen af de opgaver, der er blevet stillet. Det kan fx være, at deltageren har forsøgt at blive hurtigt færdig ved at klikke sig igennem deltestens opgaver uden at læse svarmulighederne eller har klikket tilfældigt på svarmuligheder uden at forsøge at finde det rigtige svar. Testen kan heller ikke godkendes, hvis testdeltageren er urutineret i brugen af musen og derfor får valgt et forkert svar flere gange i løbet af testningen, eller hvis testdeltageren har modtaget hjælp ud over det, som er beskrevet i retningslinjerne i vejledningen. Det er derfor vigtigt, at testvejleder observerer testdeltageren undervejs i testningen og benytter disse observationer i sin vurdering af, om testresultatet kan godkendes.

Der skal i visse situationer udvises et skøn. Testresultatet kan godt godkendes, hvis en deltager har arbejdet koncentreret det meste af tiden, men til sidst giver op, fordi det er for svært. Men hvis deltageren af andre grunde begynder at svare tilfældigt undervejs, fx pga. kedsomhed eller uro i lokalet, så skal testen ikke godkendes.

Hvis testen *ikke* godkendes, skal testvejlederen trykke på "Afvis" ud for deltagerens navn i elevoversigten, så besvarelsen slettes. Det er vigtigt, at upålidelige besvarelser slettes med det samme. Hvis testen ikke blev godkendt, kan man forsøge at gennemføre en ny test på et senere tidspunkt, hvor testvejlederen skal tildele deltageren en ny test.

Når testsituationen er overstået, er det vigtigt, at testvejlederen logger ud af testvejledermodulet og lukker browservinduet. Testvejlederen skal ligeledes sikre, at testdeltagerens browser lukkes efter gennemførelse af testen.

7. Support og kontaktoplysninger

Teknisk support på Ordblindetesten

www.ordblindetest.dk

Ordblindefaglig vejledning på folkeskoleområdet

Styrelsen for Undervisning og Kvalitet

E-mail: ordblindhed@uvm.dk

Ordblindefaglig vejledning vedrørende Ordblindetesten på FGU, ungdomsuddannelser, videregående uddannelser, frie grundskoler og efterskoler, AMU og TAMU

Styrelsen for Undervisning og Kvalitet

E-mail: sps@stukuvm.dk

Ordblindefaglig vejledning vedrørende Ordblindetesten på OBU og FVU

Line Falkenberg Lorenzen

Styrelsen for Undervisning og Kvalitet

E-mail: Line.Falkenberg.Lorenzen@stukuvm.dk

Referencer

Arnbak, E. & Petersen, D. K. (2017). *It og Ordblindhed – en undersøgelse af it-støtte til ordblinde elever på mellemtrinnet*. Undervisningsministeriet.

Ordblindetestkonsortiet (2014). *Teknisk Rapport om Ordblindetesten*. Center for Læseforskning, Københavns Universitet, og Skoleforskningsprogrammet, IUP, Aarhus Universitet.

Elbro, C. (2012). Den helt entydige ordblindetest. Ordblindhed i teori og praksis. In L. Pøhler (Ed.), *Dysleksi - en fælles nordisk udfordring* (pp. 11-21). København: Landsforeningen af Læsepædagoger.

Gellert, A. S. (2001). *Vejledning til visitation af voksne med dansk som andetsprog til ordblindeundervisning*. Undervisningsministeriet.

Lyon, G. R., Shaywitz, S. E., & Shaywitz, B. A. (2003). A definition of dyslexia. *Annals of Dyslexia*, 53, 1-14.

Bilag 1 Uddannelsesniveauer, som Ordblindetesten dækker

- Grundskole
 - 3. kl.
 - 4. kl.
 - 5. kl.
 - 6. kl.
 - 7. kl.
 - 8. kl.
 - 9. kl.
 - 10. kl.
- Gymnasial uddannelse
- Erhvervsuddannelse
- Særligt tilrettelagt ungdomsuddannelse
- Kort videregående uddannelse
- Mellemlang videregående uddannelse
- Lang videregående uddannelse
- Forberedende grunduddannelse (FGU)
- Forberedende voksenuddannelse (FVU)
- Arbejdsmarkedsuddannelser (AMU)
- Træningsskolens arbejdsmarkedsuddannelser (TAMU)
- Ordblindeundervisning for Voksne (OBU)
- Almen Voksenuddannelse (AVU)
- Ukendt uddannelsesniveau

Bilag 2 Eksempel på forældrebrev, grundskole

Vi oplever, at _____ har det svært med at læsning og stavning i skolen. _____ ligger lavt på de læse- og stavetests, vi har taget på klassen, og når vi ser nærmere på de læse- og stavfejl, som _____ laver, så synes vi, det kunne tyde på, at _____ måske er ordblind. Derfor vil vi gerne tilbyde, at jeres barn bliver testet med Ordblindetesten. Så kan vi bedre give _____ den helt rigtige læse- og staveundervisning og støtte til at klare hverdagens læse- og skriveopgaver.

Hvad er ordblindhed?

Ordblinde elever har særlige vanskeligheder med at forbinde bogstaver med lyde, og det medfører en usikker og ofte langsom læsning og stavning. Vanskelighederne er især tydelige ved ord, man ikke har set eller skrevet før. Disse vanskeligheder med ordene gør det ofte svært at forstå og huske indholdet af tekster. Ordblindhed er en delvis arvelig læse- og skrivevanskelighed, men den rammer ikke alle i en familie. Ordblinde elever kan støttes med særlig tilrettelagt læse- og skriveundervisning. Og nogle af problemerne med læsning og skrivning i skolen kan mindskes, hvis ordblinde elever lærer at bruge kompenserende læse- og skriveteknologi.

Ordblinddevanskeligheder forsvinder ikke altid helt. Det kan give problemer, når kravene til læsning og skrivning stiger i en senere uddannelse eller job. Så kan den ordblinde person igen have behov for læseundervisning og støtte til at klare hverdagens læse- og skrivekrav.

Hvad indeholder Ordblindetesten?

Ordblindetesten er en elektronisk test af ordblindhed. Testen har tre delopgaver, hvoraf de to undersøger om testdeltageren kan læse ved at give bogstaverne lyde og stave ved at give lydene bogstaver. Alle ord i testen er nye ord, testdeltageren ikke har set eller hørt før (non-ord som eksempelvis 'kulf').

Den tredje delopgave undersøger, om testdeltageren kender meget almindelige danske ord. Den er bare med for at sikre, at man ikke forveksler et eventuelt begrænset ordforråd med ordblindhed.

Hvad skal der ske, før barnet testes med Ordblindetesten?

Før jeres barn kan testes med Ordblindetesten, skal I have udleveret Ordblindetestens oplysningstekst. Vi hjælper jer gerne med læsning af oplysningsteksten. Inden test med Ordblindetesten skal I også give jeres tilladelse til, at jeres barn må testes.

Resultatet af testningen vil blive gemt i 15 år, så man ikke behøver at teste igen i forbindelse med skoleskift eller start på en ungdomsuddannelse.

Hvis I har spørgsmål, så kontakt os endelig.